

Nota Nr. 17

BESCHOUWINGEN OVER DE BETEKENIS VAN HET WETSVORSTEL TOT HEFFING VAN EEN VERMOGENSAANWASBELASTING VOOR HET AGRIÏSCH BEDRIJF.

1. Algemeen.

Het wetsvoorstel tot heffing van de vermogensaanwasbelasting vloeit voort uit de noodzaak om af te rekenen met het verleden. De door de Duitse maatregelen ontstane verstoring van onze economische en sociale verhoudingen dienen gecorrigeerd te worden. Als middel om dit doel te bereiken verdient speciaal aandacht art. 27 van het wetsvoorstel, waarin onderscheid wordt gemaakt tusschen de op oirbare en onoirbare wijze verkregen voordeelen. In art. 29 wordt terecht de op onoirbare wijze verkregen vermogensaanwas met 90% belast, terwijl bij de onbesmette vermogensaanwas met een heffing van 50% wordt volstaan. Door deze gelukkige vondst is de mogelijkheid geopend om met de diep ingrijpende maatregelen het oog gericht te houden op de toekomst. Een dergelijk zware heffing dreigt een dermate ontwrichtende werking uit te oefenen op onze economische verhoudingen, dat met zorg uitgekozen dient te worden, die deelen van het volksbestaan, die aanspraak mogen maken op een zekere mate van bescherming. Zoo is in het wetsvoorstel te waardeeren, dat diegenen gespaard worden, door wier activiteit de materiele welvaart van ons volk, uiteindelijk weer op peil gebracht moet worden, d.z. de leden van het bedrijfsleven.

De artikelen 14, 22 lid 6 en eveneens 5 lid 2, waarbij respectievelijk bepaald is, dat bij het berekenen van het eindvermogen, de bedrijfsmiddelen niet hooger gewaardeerd zullen worden dan 110% van de waarde van Mei 1940 of latere verkrijgingsdatum (art. 14), dat de waarde van de effecten, die bij het einde van het belastingtijdvak een deelneming vertegenwoordigen op verzoek van den belastingplichtige eveneens op maximaal 110% gewaardeerd worden van de waarde van Mei 1940 of latere verkrijgingsdatum (art. 22 lid 6) en dat voorzover het vermogen in Mei 1940 negatief was en thans inmiddels positief is geworden, het negatieve bestanddeel niet als vermogensaanwas aangemerkt zal worden (art. 5 lid 1) oefenen ongetwijfeld een beschermende invloed uit. Immers de werkelijke prijsstijging van de bedrijfsmiddelen is in de meerderheid der gevallen veel meer geweest dan 110%. Hetzelfde geldt voor de effecten, terwijl art. 5 2o lid een algemeen gunstig werkende bepaling is.

In dit ~~geval~~ zijn de algemeen geldende franchises van art. 28 nog te waardeeren. Hierbij wordt de vermogensaanwas verminderd met verschillende bedragen, die voor personen beneden 18 jaar op de tweede peildatum (I) lager zijn, dan voor de overige natuurlijke personen (II) en lichamen (III). Voor de overige natuurlijke personen bedragen deze:

- 1o. f. 5000.- of indien dit hooger is 5% van de bezittingen die onderdeel uitmaken van het bedrijfsvermogen, per eerste peildatum. Het doel van deze bepaling is, voor wat betreft de f. 5000.-, de techniek van de heffing te verlichten, terwijl rekening wordt gehouden met de omstandigheid, dat in het beginvermogen veelal stille reserves aanwezig waren, die door het voorzichtig waardeeren overeenkomstig het goed koopmansgebruik waren ontstaan. (Mem. v. Toel. pag. 7 en 8).

20. 5% van het bedrag, dat bij het begin van het belastingtijdvak was belegd in niet tot het bedrijfsvermogen behorende effecten, die daarna in twee categorieën n.l. binnenlandsche en nog nader aan te wijzen buitenlandsche effecten verdeeld werden. De motiveering van deze vermindering van den vermogensaanwas wordt gevonden in de omstandigheid, dat het koorspeil per 1 Mei 1940 tengevolge van de oorlogsomstandigheden zeer gedrukt was. (Mem.v.Toel. pag. 15).
30. 10% van het bedrag, dat bij het einde van het belastingtijdvak was belegd in aandelen en winstbewijzen van binnenlandsche lichamen.
40. 10% van het bedrag, dat bij het einde van het belastingtijdvak belegd was in aandelen en winstbewijzen. De overweging, dat door verschillende omstandigheden er een abnormaal groote vraag naar aandelen en winstbewijzen bestond, die door het te verwachten rendement van deze fondsen niet gerechtvaardigd is, was aanleiding tot deze bepaling (Mem.v.Toel. pag. 15).
50. het bedrag, voorzover f. 5000.-- niet te boven gaande, waarvan de belastingplichtige overtuigend aantoonde, dat het tot zijn normale besparingen behoort, boven de onder 10 en 20 vrijgestelde bedragen. Gedacht moet worden aan overtuigend aangetoonde normale besparingen en niet aan besparingen, die door de oorlogsomstandigheden mogelijk zijn gemaakt. Speciaal zijn onder deze bepaling genoemd het personeel van de Koninklijke Marine en de koopvaardijvloot, die juist door de oorlogsvoering een hogere dan de normale belooning hebben ontvangen, en waarvan de thans gevormde besparingen op deze wijze worden ontzien (Mem.v.Toel. pag. 7).

Het landbouwbedrijf is relatief ten opzichte van de industrie in een ongunstige positie gesteld, omdat onvoldoende rekening is gehouden met:

- A. den specialen productie-factor grond,
- B. de productie in eigen bedrijf,
- C. de fiscale situatie, waarin zich de door oorlogsrampen getroffen boeren bevinden.

Ad A. De speciale productie-factor grond.

In het wetsvoorstel wordt de grond uitsluitend gezien als beleggingsobject. De waardestijging, die art. 10 te lid mogelijk maakt, tot maximaal 120% van de waarde van Mei 1940 of lateren verkrijgingsdatum is hieruit te verklaren. Te weinig is evenwel rekening gehouden met het feit, dat de grond nog steeds valt onder het vervreemdingsbesluit vast goed. Hoewel het besluit bezettingsmaatregelen buiten werking stelde het vervreemdingsbesluit landbouwgronden, beteekent het feit, dat de grond onder het vervreemdingsbesluit vast goed valt, dat de prijzenbureaux nog steeds moeten werken met de richtprijzen van 9 Mei 1940 om de verkoopwaarde van eenig onroerend goed te bepalen. De prijs van den grond is dan ook practisch niet hooger dan in Mei 1940, enige uitzonderingen, die oogluikend hier en daar werden toegestaan, daargelaten.

Ook wanneer men de gekapitaliseerde pachtwaarden neemt, komt men tot soortgelijke resultaten. Het pachtpeil is in Nederland op vooroorlogsch peil gehandhaafd. Het is hooger dan in alle andere landen, niet in verband met de hogere productiviteit, maar door de schaarschte in verband met onze bevolkingsdichtheid. Er zal vermoedelijk een belangrijke spanning komen tusschen het prijspeil van de landbouwproducten op onze exportmarkten en onze binnenlandsche productiekosten. Een aanmerkelijke druk op onzen geheelen landbouw zal het gevolg zijn. De vaststelling van de maximum-pachtprijzen door de Grondkamers, zal niettegenstaande dat, een voorloopig niet op te heffen maatregel zijn.

Wanneer men nu bedenkt, dat van de practisch sedert Mei 1940 niet gestegen bruto-pachtprijs in mindering komen de 100 oepenten op de Grondbelasting, de sterk verhoogde polder- en waterschapslasten en de zeer sterk gestegen kosten van onderhoud en assurantie, dan is ook uit hoofde van een rendements-waardeering tot een waardestijging tot 120% van de waarde van Mei 1940 niet te concluderen. De conclusie, dat in de overgrote meerderheid der gevallen, de prijs van den grond niet hooger is dan in Mei 1940, is op grond van het voorgaande reeds gewettigd. Dit vormt een scherpe tegenstelling tot den handel en de industrie, waar de prijzen van voorraden en bedrijfsmiddelen veel meer gestegen zijn, dan de grondprijzen in den landbouw.

Naast de eigenschap van den grond om als beleggingsobject te kunnen dienen, staat de andere eigenschap, die maakt dat grond bedrijfsmiddel is en als zoodanig fungeert in het bedrijf van den grondgebruiker-eigenaar en van den grondgebruiker-pachter. Ten onrechte bepaalt art. 14 van het wetsvoorstel, dat gronden, welke tot het vermogen van een landbouwbedrijf behooren, niet vallen onder de zaken, welke door den belastingplichtige voor de uitoefening van een bedrijf of beroep worden gebruikt. Integendeel, de grond is wel degelijk een bedrijfsmiddel en de concrete betekenis hiervan is, dat op deze grondgebruikers de verplichting rust om de uitgeputte cultuurwaarde van dit productiemiddel weer op peil te brengen. De pachter kan de kosten van deze eenmalige investeeering niet verhalen op den eigenaar. Integendeel, indien er voldoende meststoffen zijn en een beroep op overmacht niet mogelijk is, kan de eigenaar deze verplichting juridisch afdwingen op grond van de in pachtcontracten algemeen voorkomende clausele, dat het gepachte in de normale staat afgeleverd dient te worden. Voor den grondgebruiker-eigenaar betekent eveneens de investeeering van de kosten tot het op peil brengen van de uitgeputte cultuurwaarde van den grond, een slechts éénmaal voorkomende uitgave. Deze eigenaardigheid, dat het op peil brengen van den grond, een taak is die weggelegd is voor de grondgebruikers en niet voor den eigenaar, toont duidelijk aan de betekenis van den grond als bedrijfsmiddel.

De uitputting van de reservekrachten van den grond gedurende den oorlog is niet gelijk te stellen met het realiseeren van de stille reserves van handel en industrie, waarvan gesproken wordt op pag. 8 van de memorie van toelichting, 4e alinea van boven. De stille reserves van handel en industrie, die bij het uitbreken van den oorlog bestonden, vloeiden voort uit het wettig erkende goede koopmansgebruik van "voorzichtig waardeeren" van voorraden en uit het korter schatten van den economischen levensduur van duurzame productie-middelen dan overeenkomt met den werkelijken levensduur van die productie-middelen. Deze stille reserves waren bij het uitbreken van den oorlog belastingvrij geereerd. Ook na den oorlog is de industrie in staat met behulp van diezelfde middelen van voorzichtig waardeeren en relatief hoog afschrijven weer dergelijke stille reserves te vormen en wel belastingvrij.

Voor den boer beteekent evenwel de investering van de kosten tot het op peil brengen van de cultuurwaarde van den grond, een één keer voorkomende uitgave, waarvan hij de tegenwaarde niet kan overdragen aan een opvolger, maar die volledig ten goede komt aan den eigenaar. Zee ook beteekende de reserve die per 1 Mei 1940 in den grond aanwezig was, geen reserve zooals die bij handel en industrie bestond, n.l. een, die ontstaan was door "voorzichtig waardeeren" en het korter schatten van den economischen levensduur dan de werkelijke gebruiksduur van het productiemiddel was. Deze grondreserve vormt de normale cultuurwaarde van den grond. Deze nu is uitgeput en op den boer rust thans de verplichting ze weer op peil te brengen.

De mogelijkheid voor den landbouw om ten aanzien van den grond belastingvrij een spaarpot te vormen is minimaal, vergeleken met de mogelijkheden van handel en industrie om dit te doen ten aanzien van voorraden en machines.

Op grond van art. 9 4e lid Inkomstenbelasting, waarin bepaald is, dat waardeveranderingen van gronden, voor zoover deze veranderingen niet in de uitoefening van het bedrijf zijn ontstaan, buiten beschouwing blijven bij de winstbepaling, werd in de praktijk gedurende den oorlog met de uitputting van den grond geen rekening gehouden. Voor den grondgebruiker-pachter had deze uitputting de betekenis van een jaarlijks oplopende verplichting tegenover den eigenaar. De grondgebruiker-eigenaar schreef niet af van den grond.

gedurende den oorlog werd dus te veel inkomstenbelasting betaald. Om nu nogmaals bij het heffen van de vermogensaanwasbelasting met deze verplichting tot het herstellen van de cultuurwaarde van den grond geen rekening te houden, waarbij dan nog zou komen de tegenover andere bedrijfsmiddelen ongunstige bepaling, dat men tot 120% hooger kan waardeeren dan per Mei 1940 of lateren verkrijgingsdatum, zou een onbillijkheid zijn.

Gezien in het licht van deze beschouwingen doet het eenigszins vreemd aan op pag. 15 van de Memorie van Toelichting de overwegingen te lezen, die hebben geleid tot de limiteering van de waarde van het onroerend goed op den tweeden peildatum tot ten hoogste 20% boven de waarde op denersten peildatum, of op het latere tijdstip van verkrijging, in tegenstelling tot de begrenzing van de waardeverhoging van bedrijfsmiddelen tot een percentage van 10%. Op pag. 15 derde regel van boven kan men lezen: "Dat het percentage bij deze zaken lager is vasteld dan bij het onroerende goed, dat geen bedrijfsmiddel is 1), vindt zijn verklaring hierin, dat in deze gevallen over de thans berekende (en ten deele belaste) waardeverhoging als deze door verkoop wordt gerealiseerd, inkomstenbelasting en ondernemingsbelasting (en eventueel andere belastingen) zijn verschuldigd, terwijl, als geen vervreemding plaats vindt, de afschrijvingen, ondanks de hogere waardeering der bedrijfsmiddelen voor de vermogensaanwasbelasting, ook voortaan berekend worden naar de (lagere) boekwaarde".

Inderdaad schuilt er een zekere mate van waarheid in deze zinsneden, maar het is een waarheid geldend voor tijden van prijsstijging, zooals de oorlogsperiode te zien gaf. Hetzelfde geldt dan ook voor de conclusie "De waardeverhoging komt dus niet vrij aan den eigenaar ten goede; alvorens zij kan worden genoten moet over haar beloop belasting worden voldaan".

De gevolgtrekking, die hier evenwel aan vastgeknoopt wordt, legt de tegenstelling landbouw - industrie niet juist, althans zeer eenzijdig. "Dit argument, dat er voor pleit ten aanzien van bedrijfsmiddelen slechts tot 10% te gaan, geldt echter niet voor de landerijen van den boer, aangezien waardeverhoging van deze bezittingen niet wordt getroffen door de inkomstenbelasting (art. 9, vijfde lid, van het Besluit op de Inkomstenbelasting 1941) en evenmin door de ondernemingsbelasting".

1) onderstropping door ons.

Deze zin geeft mogelijkheid tot drieërlei misvatting:

in de eerste plaats, het woord waardeinstijging. Inderdaad hebben de oorlogsjaren een periode van prijsstijging te zien gegeven, maar van buitengewoon groot belang is het te gaan, welke invloed de waardedaling, die in de toekomst ongetwijfeld zal komen, zal hebben op de onderdelen van het bedrijfsleven. Terrecht wil dit wetsvoorstel afrekenen met het verleden, maar daarbij heeft het de taak om een uitgangspunt te vormen voor de toekomst;

in de tweede plaats, de verwijzing naar artikel 9, vijfde lid van het besluit op de inkomstenbelasting 1941, dat handelt over zaken "die in de boekhouding opgenomen zijn zonder tot het bedrijfs- of beroepsvermogen te behooren", terwijl artikel 9, 4. lid toch zoo nadrukkelijk spreekt van "waardeverandering van gronden, welke tot het vermogen van een landbouwbedrijf behooren";

en in de derde plaats de misvatting, dat een argument ontleend kan worden aan het feit, dat het landbouwbedrijf gedurende den oorlog niet door ondernemingsbelasting werd getroffen.

Wat het eerste punt betreft, kan wel als zeer waarschijnlijk aangenomen worden, dat het thans bestaande hooge niveau van prijzen afgeslost zal worden door een periode van prijsdaling. Ook eenige jaren na den vorigen oorlog viel een dergelijke ontwikkeling te bespeuren en hoewel de vroegere loop van de geschiedenis niet bepalend is voor de huidige toekomst, is reeds thans met zekerheid te constateeren, dat onze export-markt een belangrijke druk zal uitoefenen op onze binnenlandse marktverhoudingen op agrarisch gebied. De aan de circulatie onttrokken hoeveelheden geld door blokkeering en fiscale maatregelen kunnen hun prijsverhogende werking niet meer uitoefenen. Wanneer men dan ook aannemt, dat op de huidige herstelperiode, waarin allerwegen tot herinvesteering en vernieuwing wordt overgegaan een periode van prijsdaling zal volgen, dan is de toestand voor de industrie deze, dat zij dan afschrijft over de vroeger duur gekochte productie-middelen. Het hooge afschrijvingsbedrag wordt eerst afgetrokken van de winst voor er belasting wordt betaald. Kenmerkend voor de fiscale winstberekening is, dat het in bedrijfsmiddelen geïnvesteerde geldvermogen, ongeschonden in den vorm van afschrijvingen terugkomt.

In een komende periode van prijsdaling heeft de industrie reeds ontvangen en ontvangt nog de in geld vrijgekomen afschrijvingsbedragen van de vroeger duur gekochte productie-middelen. Indien ze dit geld gaat beleggen in soortgelijke productiemiddelen, dan is, doordat de prijzen van die productiemiddelen gedaald zijn, niet al het oorspronkelijk geïnvesteerde geld nodig voor het in stand houden van de productie-capaciteit. Het overschot aan geld, dat dus niet afgevoerd is als representant van de fiscale erkende afschrijving, kan aangewend worden voor uitbreiding van de productie-capaciteit of aflossing van de schulden, die drukken op het bedrijf, in het algemeen tot consolidering van het bedrijf.

Voor den landbouw is ten aanzien van de toekomstige daling van het algemeen prijsniveau voor het voornaamste duurzame productie-middel, den grond, een mogelijkheid om het bedrijf te consolideeren op deze wijze.

Zoo geldt voor het landbouwbedrijf eveneens de zinsnede: " . . . waardeinstijging van de bedrijfsmiddelen, komt dus niet vrij aan den eigenaar ten goede; alvorens zij kan worden genoten moet over haar beloop belasting worden voldaan". Dit is hier evenwel het moment van verkoop of liquidatie van het geheele bedrijf en de winst, daarbij gemaakt, wordt belast volgens art. 20 I.B.

Wanneer men den handel en de industrie wil zien als bedrijven, die permanent in een toestand verkeeren van geheele (voorraden) of gedeeltelijke (afschrijving van bedrijfsmiddelen) liquidatie van de onderdelen van het bedrijf, dan is het onbegrijpelijk, dat deze bedrijven ook nog vallen onder art. 20 van het Besluit I.B. Immers men zou kunnen redemeeren, dat iedere afzonderlijke geheele of gedeeltelijke liquidatie reeds belast is geweest met inkomstenbelasting of winstbelasting.

Dat desalniettemin toch nog winst ontstaat bij verkoop of liquidatie van het gehele bedrijf, is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan het "voorzichtig waardecoren" en "stil reservecoren", waarmede deze bedrijven een zoo sterk verdedigende positie kunnen innemen tegenover waardeveranderingen van het geld en tegenover den fiscus. Met de thans te volgen fiscale politiek, die gericht dient te zijn op de toekomst, dient rekening te worden gehouden met de zwakke positie, die de boeren fiscaal-technisch hebben, door den specialen productiefactor grond. Hij kan hiarmede niet "voorzichtig waardecoren" en geen "stille reserves" vormen door hooge afschrijvingen, terwijl de prijsdaling in de toekomst hem geen kans biedt het bedrijf te consolidecoren.

Immers bij prijsdaling vallen hem geen belastingvrije afschrijvingsbedragen ten goede, die hij slechts gedeeltelijk behoeft aan te wenden om zijn bedrijf in den ouden staat te voorzien van nu goedkoop geworden machines en andere activa. Zeker is voor het landbouwbedrijf, dat bij prijsdaling de last van de op het bedrijf rustende schulden groeter wordt. Op grond hiervan is het minder gewenscht, dat het boerenbedrijf zijn geldelijke reserves worden ontnomen, op andere voorwaarden dan die, welke gelden voor het overige bedrijfsleven.

Wat het tweede punt betreft is het opvallend, dat op pag.15 van de Memorie van Toelichting gesproken wordt van "onroerend goed, dat geen bedrijfsmiddel is" (4e en 5e zin van boven), dat verwezen wordt naar art.9 vijfde lid van het Besluit op de Inkomstenbelasting, in plaats van naar het principieel juiste artikel 9 vierde lid van dat Besluit.

De logische consequentie van art.9 vijfde lid zou zijn, dat verkoop van den grond van den grondgebruiker-eigenaar met een aanmerkelijke winst, zou vallen onder de niet door inkomstenbelasting getroffen vermogenswinsten. Zou men twee jaar na de stichting van het bedrijf reeds tot liquidatie overgaan, dan zou de winst op den verkoop van de gronden vallen onder de speculatie-winsten van art.35 Besluit I.B.

Aangenomen mag evenwel worden, dat dit niet de bedoeling van het wetsvoorstel is en dat het art.20 Besluit I.B., dat een speciale regeling inhoudt voor de winst, welke behaald wordt met het overdragen of liquidecoren van een landbouwbedrijf van kracht blijft óók voor den grond.

Grond is niet alleen beleggingsobject, het is ook bedrijfsmiddel. Hiermede houdt het Besluit Inkomstenbelasting 1941 terecht rekening en het is wenschelijk, dat ook het wetsvoorstel vermogensaanwasbelasting dit niet uit het oog verliest.

De Memorie van Toelichting herinnert er in de derde plaats aan, dat in het verleden geen ondernemingsbelasting werd geheven van het agrarisch bedrijf. Inderdaad en voor de toekomst wil men hierin wijziging brengen. De vraag is nu evenwel of het feit, dat geen ondernemingsbelasting werd geheven, zwaar mag wegen bij de beoordeeling van de momenteele draagkracht van het agrarisch bedrijf. Deze vraag moet ontkennend beantwoord worden. De ondernemingsbelasting is een zakelijke belasting, die bij de industrie als kosten in den kostprijs van het eindproduct werd opgenomen. Zoo was deze belasting bij den landbouw dan ook niet in den kostprijs ingecalculceerd. Gedurende den oorlog werd de inkomensverming van Overheidswege geleid en de prijs van het eindproduct werd dusdanig bepaald, dat het overschot tusschen den prijs van het eindproduct en den kostprijs (onverschillig of er nu al of geen ondernemingsbelasting was ingecalculceerd) uiteindelijk een redelijke belooning voor de ondernemers inhield. Het eenige argument, dat de Memorie van Toelichting dan ook in dit verband had kunnen gebruiken, was: gedurende den oorlog was de van Overheidswege toegestane belooning (dus oirbaar) voor de boeren te hoog volgens de thans bij de opstelling van het wetsvoorstel geldende normen. Dit toch zal wel niet de bedoeling zijn.

Op grond van het voorgaande kan tot het volgende geconcludeerd worden:

In verband met het tweeledig karakter van den grond, van beleggingsobject en bedrijfsmiddel te zijn, kan met de op den grondgebruiker rustende verplichting tot het weer op peil brengen van de cultuurwaarde van den grond, het beste rekening worden gehouden door middel van een speciale voorziening op grond van art.56 punt b van het wetsvoorstel.

In aanmerking komt de volgende praktische regeling:

Per ha bouwland en grasland, eventueel naar grondsoort, wordt een berekening opgesteld voor de te investeren bedragen voor het herstellen van de cultuurwaarde op basis van de prijzen van 1940 + 10% (onttrekking van phosphaat-, kali- en stikstofvoorraden, vervuiling en drainage etc.). Hierbij kan dus rekening worden gehouden met de mate van uitputting van den zandgrond, die zeer groot is, en met de minder groote uitputting der andere gronden.

Deze bedragen worden als passiefpost **opgenomen** in de vermogensopstelling van den pachter of grondgebruiker-eigenaar. Deze verplichting, die op het bedrijf rust, kan de landheer-niet-grondgebruiker niet in zijn vermogensopstelling opnemen. In principe bestaat er dan geen verschil tusschen den landheer en den grondgebruiker-eigenaar bij de waardeering van den grond.

4. Ad. B. De productie in eigen bedrijf van het vee.

In art. 14 van het wetsvoorstel wordt de waarde van de zaken, welke door den belastingplichtige voor de uitoefening van een bedrijf of beroep worden gebruikt bij de berekening van het eindvermogen niet hooger gesteld, dan op 110% van de waarde, die daaraan voor de berekening van het beginvermogen is toegekend dan wel, indien bedoelde zaken na den eersten peildatum zijn verkregen, op 115% van de waarde bij de verkrijging, nadat deze waarde is verminderd met volgens goed koopmansgebruik toegepaste afschrijvingen.

Een voorschrift, het gewaardeerd moet worden voor in het bedrijf geproduceerde productie-middelen wordt in dit artikel 14 niet gegeven en het vermoeden bestaat dat het algemeene voorschrift voor het waardeeren geldt van art. 6 van het wetsvoorstel. In dit artikel wordt verwezen naar het waardeeringsvoorschrift van art. 7 van de Wet op de Vermogensbelasting 1892, dat in het eerste lid onder E verklaart: "Alle overige zaken, worden geschat naar hare goldswaarde, in verband met hare bestemming, voor zoover deze op de waarde invloed heeft".

In de praktijk wordt gewoonlijk deze bestemmingswaarde nauw gekoppeld aan de verkoopprijs en het gevolg is dus, dat de veeboer met zijn levende inventaris aanmerkelijk hooger komt te liggen dan bij de toepassing van art. 14 (beginwaarde minus afschrijvingen plus 10%) het geval zou zijn geweest.

Tegen deze praktijk kan in het algemeen aangevoerd worden, dat slechts in een zeer gering aantal gevallen het vee als handelsvee (voor de verkoop dus) gehouden wordt. Door den oorlog is het praktisch verdwenen.

De techniek van de waardeering van het vee levert ook moeilijkheden op, doordat men heeft vee, dat reeds in 1940 bestond, vee dat gedurende den oorlog werd aangeschaft en ten slotte vee, dat in het bedrijf zelf geproduceerd werd.

Voor dit zelf gefokte vee zou een speciale voorziening op grond van art. 56 onder b. te overwogen zijn, waarbij men uitgaat van de gedachte, dat de veestapel een continu bestaand bedrijfsmiddel is. De waardeering van dit zelf gefokte vee zou dan zijn 110% van de waarde van 1940.

In geen geval evenwel de verkoopwaarde.

Ad. C. De fiscale situatie, waarin zich door oorlogsrampen getroffen boeren bevinden.

De door inundatie of andere oorlogsrampen getroffen landbouwers waren veelal gedwongen tot liquidatie van den geheelen of gedeeltelijken bedrijfsinventaris (vee en werktuigen). Bij dezen door de omstandigheden gedwongen verkoop werden veelal groote winsten behaald, die voor een belangrijke gedeelte afgedragen zijn of moeten worden in den vorm van inkomstenbelasting.

Wanneer nu nogmaals over het restant vermogensaanwasbelasting wordt gegeven, is de liquiditeit en solvabiliteit van deze boeren dermate hard getroffen, mede in verband met de duurte van nieuwe aanschaffing, dat de wederopbouw op overwegend moeilijkheden stuit of uitgesloten is.

Toepassing van een speciale voorziening op grond van art. 56 onder c is daarom zeer gewenst, die gevonden zou kunnen worden in:

a. de uitbreiding van art. 10 3e lid of art. 14 2e lid tot deze gedwongen verkoopen.

Hierin wordt bepaald, dat, wanneer onroerend goed door oorlogsrampen is verloren gegaan of is ontoegankelijk en er deswege vergoedingen of schade-loosstellingen zijn toegekend die tezamen meer dan f.3.000.- bedragen, deze vergoedingen en schade-loosstellingen bij het bepalen van het eind-vermogen slechts in aanmerking zullen worden genomen tot het bedrag, waartegen dit onroerend goed zou zijn gewaardeerd, indien het op den tweeden peildatum zou hebben verkeerd in den toestand op het tijdstip van teloor gaan, vermeerderd met de waardevermindering.

Wat meer werd ontvangen dan de waarde op het moment van teloor gaan (eventueel vermeerderd met de waardeverminderingen van art. 10 of 14 van resp. 20% en 10%) wordt dus niet als vermogensaanwas aangemerkt.

Uitbreiding van deze bepaling tot opbrengsten van gedwongen verkoop tengevolge van inundatie en andere oorlogsrampen, zou gewenst zijn.

b. meer algemeen een oplossing in den zin van de missives van 27 Februari 1941 nr. 106, 18 Juni 1941 nr. 161, 22 April 1942 nr. 96 en 24 Febr. 1942 nr. 1. Hierin wordt de mogelijkheid geopend om de winst, gemaakt op eventuele schade-vergoeding, die ontvangen werd bij een ramp, te reserveeren. De toekomstige vernieuwing wordt dan ten laste van deze reserve geboekt. De toepassing van deze missives zou medebrengen, dat tevens faciliteiten voor de inkomstenbelasting worden gegeven.

Conclusie.

Het wetsvoorstel tot heffing van een vermogensaanwasbelasting geeft aanleiding ten aanzien van den landbouw tot de volgende opmerkingen:

- 1e. stijging van de waarde der landbouwgronden, die ten onrechte niet als bedrijfsmiddelen worden aangemerkt, tot 120% van de beginwaarde of latere verkrijgingswaarde is te hoog in vergelijking met de waardevermindering van andere bedrijfsmiddelen.
- 2e. onvoldoende is rekening gehouden met de op den pachter en grondgebruiker-eigenaar rustende verplichting tot het weer op peil brengen van de uitgeputte cultuurwaarde van den grond.
- 3e. de waardering van het zelf geproduceerde vee naar bestemmingswaarde is te hoog in verband met de waardeeringsvoorschriften die golden voor andere bedrijfsmiddelen.
- 4e. de boeren uit geïnadeerde en door andere oorlogsrampen getroffen streken, die, gedwongen door de oorlogsomstandigheden, hun vee en andere inventaris moesten verkoopen, werden bovenmatig zwaar door deze belasting getroffen.

16 Maart 1946.